ΚΡΙΤΙΚΗ ΘΕΑΤΡΟΥ

«Οιδίπους Τύραννος»

Της Κ. ΡΑΠΑΝΑΚΗ

Εμφαση στην τελετουργία. Χορός: διατάξεις ομαδικών, γεωμετρικών σχημάτων και βίαιη σωματική συμπεριφορά. Μια στέρεη, σκηνοθετική πρόταση

Μια παράσταση αξιολογείται γι' αυτό που παρουσιάζει. Βλέποντας στο Ηρώδειο (1/7/2004) την τρίτη σκηνοθετική απόπειρα του Γιούκιο Νιναγκάουα στον Σοφόκλειο «Οιδίποδα Τύραννο» (429 π.Χ.) διαπίστωσα, περ' από ορισμένες παράταιρες με το Αρχαίο Δράμα σκηνοθετικές εμπνεύσεις, ότι ο Ιάπωνας σκηνοθέτης προσέγγισε τη συγκεκριμένη τραγωδία με σεβασμό στο κείμενο και στον ποιητή.

Οι τελετουργίες, τα Μυστήρια, οι τύποι και οι φόρμες στις ιεροτελεστίες είναι στοιχεία εγγενή στην ιαπωνική παράδοση. Μετά τις δύο πρώτες σκηνοθετικές προσεγγίσεις στον Σοφόκλειο «Οιδίποδα Τύραννο» (1976, 1986), ο Νιναγκάουα έρχεται με αυτήν την πρόσφατη εκδοχή, όπου η τελετουργία, το δέος για τη δύναμη και την οργή του θείου στοιχείου που ορίζει το ανθρώπινο πεπρωμένο έχει σημαίνουσα προτεραιότητα και εκφράζεται με τις διατάξεις, την κίνηση και τον παλμό του Χορού.

Στη συγκεκριμένη παράσταση, ο Νιναγκάουα πετυχαίνει να μεταδώσει την κυρίαρχη αίσθηση της πρωτόγονης τελετουργίας, μεσ' από τις γεωμετρικές διατάξεις του Χορού καθώς και με την άκρως εκφραστική σωματικότητα των ηθοποιών, έτσι ώστε το πρωτόγονο δέος και ο φόβος για τις βουλές των θεϊκών δυνάμεων είναι έκδηλα επί σκηνής. Αδιαμφισβήτητα εδώ θετικά συμβάλλουν οι χορογραφίες του Χαναγιάγκι Κινοσούκε αλλά και τα κοστούμια της Αγιάκο Μαέντα όπου δεσπόζει το κόκκινο. Εντυπωσιακό και «δεμένο» με την αίσθηση και την υφή του πρωτόγονου στοιχείου στο ύφος της τελετουργίας είναι και το εντυπωσιακό σκηνικό του Τσουκάσα Νακαγκόχι όπου κυριαρχεί το υποβλητικό μαύρο χρώμα συμπλεγμάτων που μοιάζουν με τρίφυλλα φυτά τα οποία αργότερα μετατρέπονται σε ένα είδος μαστιγίου σκιαγραφώντας την ένταση της τελετουργικής «μανίας» του Χορού.

Οι όγκοι, οι γεωμετρικοί σχηματισμοί, η κινησιολογία του Χορού καθώς και η ανάγλυφη σωματικότητα, ζωτικότητα και δύναμή του υπογραμμίζονται και από τη μουσική του Χιντέκι Τόγκι. Θεωρώ σκηνοθετικό ατόπημα την αποδοχή ηλεκτρονικής μουσικής σε ρυθμό μελωδίας μιούζικαλ καθώς εναλλάσσεται με τον ήχο παραδοσιακής τελετουργίας. Επίσης δεύτερη ατυχής σκηνοθετική αποδοχή είναι τα λευκά ενδύματα σε ευρωπαϊκές γραμμές για τον Οιδίποδα και την Ιοκάστη, αντίστοιχα. Οσο και αν ήθελαν να τονίσουν τη σύγκλιση πολιτισμικών στοιχείων ήταν εκτός τόπου και χρόνου.

Ο Μανσάι Νομούρα «κωμικός ηθοποιός του παραδοσιακού ιαπωνικού θεάτρου Kyogen» καθώς και η Ρέι Ασάμι «ηθοποιός του θεάτρου, της επιθεώρησης και του μιούζικαλ» δεν διατύπωσαν σε βάθος την τραγική υφή του Οιδίποδα και της Ιοκάστης. Πάρα πολύ καλός Τειρεσίας ο Χαρουχίκο Τζο. Υπογραμμιστικοί οι φωτισμοί του Ταμότσου Χαράντα. Περ' από τις αδυναμίες της, η παράσταση υποστήριξε μία σκηνοθετική πρόταση που δεν πρόδωσε το κείμενο.